

LUNDS
UNIVERSITET

”Hela min världsbild har bildats kring en alternativ musikscen”

– en studie av skapandet av identitet genom kultur på fritiden

Ylva Lidén

Kandidatuppsats i Kulturadministration (KULK10:3)

Avdelningen för kulturadministration

Institutionen för kulturvetenskaper

Lunds universitet

Handledare: Mats Arvidson

Examinator: Mikael Askander

VT2015

Abstract

This paper is about creating identity based on music making as a leisure activity. The questions asked are about how cultural practicing at leisure contributes to the creation of identity, how the roles and self-image is affected by the exercise, if everyone has the dream of making a living on their music still and if one can learn anything beyond the expected by his/hers leisure activity. The paper has a strong sociological perspective, and most of the earlier research and theory is within this field of study.

The research interviews have been conducted with four musicians who all have a job, at the side of their music making, as their main source of income. What emerged is that they all see the music as a very important part of their identity and that they carry their music with them in their daily lives. It is still an important part of them, where they get an outlet for their creativity, although they have trouble seeing that they could support themselves with their music. Their approach to their leisure as important makes other things in life, such as a full-time job, less important. However they end up in a dilemma situation where the less important job is needed to enable them to carry on with their music. Through their active pursuit they have assimilated knowledge that can be difficult to learn in a formal education.

English title

"My entire perspective on the world is formed around an alternative music scene"

– a study of the creation of identity through culture at leisure

Keywords

Identity, subculture, punk, do-it-yourself, informal learning, amateur, professional, Goffman, Sennett

Nyckelord

Identitet, subkultur, punk, do-it-yourself, informellt lärande, amatör, professionell, Goffman, Sennett

Innehållsförteckning

1. Inledning	4
2. Syfte och frågeställningar	5
3. Metod och material	6
3.1 Respondenterna	7
3.2 Utformning av intervjuerna	8
3.3 Bearbetning av materialet	9
4. Disposition	9
5. Tidigare forskning och teoretiska reflektioner	9
5.1 Vetenskaplig disciplinär inriktning	10
5.2 Att vara professionell eller amatör	11
5.3 Yrke och identitet	14
5.4 Kulturarbete och identitet	15
5.5 Kort om subkultur och informellt lärande	16
5.6 Begreppet identitet	18
5.6.1 Roller	19
5.6.2 Relevans idag	21
5.6.3 Flexibilitet	22
5.6.4 Kollektiv identitet	23
6. Resultat och analys	24
6.1 Borries dansare	25
6.2 Zambrells dimensioner	26
6.3 Informellt lärande och DIY	28
6.4 Identitet och roller i det flexibla samhället	28
7. Sammanfattande diskussion	30
8. Källförteckning	32
9. Bilaga	35

1. Inledning

Kulturarbetaren beskrivs som en person som lever sitt yrke, där arbetsliv och fritid går ihop till ett. Kulturarbetaren ska älska det den gör, och drivas av passionen för hantverket. Detta är en bild som gärna reproduceras av dem själva, uttryckt genom kärleken till konsten, där långa arbetsdagar och hög status går hand i hand.¹ Men det finns de som väljer att göra tvärt om, leva på något annat för att behålla konsten vid sidan av, som ett fritidsintresse. De har aldrig som målsättning att göra intresset till sin huvudsakliga inkomstkälla. De lägger timmar i replokaler, ateljéer eller föreningar på sin fritid för att de känner att det ger dem något personligen. Att ägna sig åt kultur på fritiden bidrar till deras identitetsskapande och spelar en stor roll för vem de är. För några kanske drömmen om att slå igenom fortfarande lever kvar, för andra är det bara en sidoverksamhet. Det är dock inte helt på hobbynivå, fortfarande finns det målbilder, karriär och en publik för dessa kulturutövare. Ändå skaffar de utbildning inom något annat, och behåller kulturutövandet på fritiden. För några fungerar det som en sidoverksamhet, registrerat som ett företag och där pengarna som kommer in bidrar till att verksamheten kan fortsätta. För andra kostar utövandet pengar i form av till exempel replokalshyra varje månad, men intresset gör det värt det. Vad är det som gör konsten så viktig för individen att det får lov att kosta flera tusentals kronor och flera timmar om året? De lägger sitt hjärta i sitt utövande, men har valt att ha en annan syssla som sitt arbete.

I denna undersökning har jag intervjuat ett antal musiker inom genrer som befinner sig i ett subkulturellt fält, där förutsättningar för att bli upptäckt i dagens mediebrus inte är stora. De har på olika sätt valt att forma sina liv för att låta musiken få ta plats för att i vuxen ålder kunna fortsätta spela. Deras identitet finns i deras val av utbildning och yrke men kanske ännu mer i deras musikskapande på fritiden.

---

¹ Mark Banks, *The Politics of Cultural Work*, Palgrave Macmillan, Basingstoke, 2007, s. 58.

2. Syfte och frågeställningar

Mitt syfte är att studera vilken betydelse kulturutövande på fritiden har för de intervjuade samt att försöka ge en tolkning av vad det betyder för deras egen syn på sin identitet. Genom att studera vad som får dem att inte satsa på sitt kulturutövande som huvudsaklig inkomstkälla vill jag undersöka vilken påverkan fritiden har på deras identitetsskapande. Informanternas förhållningssätt till sin fritid kopplat till kulturutövande placeras in i en identitetskontext för att se hur det kan hänga ihop med samhället idag, och vad det kan lära om strukturerna för kulturutövare.

Detta syfte undersöks genom följande frågeställningar:

- Hur bidrar ett kulturellt utövande på fritiden till utövarens identitetsskapande?
- Hur påverkas roller och självbild av utövandet?
- Är drömmen att försörja sig på utövandet fortfarande viktig?
- Kan utövande på fritiden visa sig lärorikt på andra sätt än rent estetiskt?

Syftet med denna uppsats är alltså att öka förståelsen för hur dessa personer upplever sin situation och hur det på så sätt formar vem de är. Syftet är därför inte att ge en generalisering på ett statistiskt säkerställt sätt utifrån det insamlade materialet. I studien ingår tre män och en kvinna, men syftet är inte att göra någon form av genusanalys då frågan om identitet kopplat till fritidsutövandet är det centrala i undersökningen, även om genus mycket väl kan vara en central del av identiteten. Det finns mycket intressant att säga om kvinnor inom genren dessa kulturutövare rör sig, men utrymmet för att studera det finns inte i denna uppsats. För vidare läsning se till exempel *Pretty in Punk – girls' gender resistance in a boys' subculture* av fil. Dr i women studies från Emory University Lauraine LeBlanc (1999).

En avgränsning görs också geografiskt, då de intervjuade alla befinner sig i Malmö och Lund. Frågan hade lika gärna kunnat undersökas i till exempel Stockholm eller Umeå, men på grund av tidsutrymmet har studien gjorts med respondenter där uppsatsarbetet utförts. Informanterna är mellan 25 och 28 år, och nya i karriären. Förhållningssättet till sin fritid hade varit intressant att studera hos de som kanske inte var lika nya i karriären som dessa respondenter, men gemensamt för dem är att de fortfarande aktivt spelar och turnerar med sin musik.

3. Metod och material

För att få kunskap om kulturutövande på fritiden har intervjuer med ett antal musiker genomförts. Till min hjälp med denna metod har jag använt Steinar Kvaales bok *Den kvalitativa forskningsintervjun* (1997). I den behandlar han den halvstrukturerade livsvärldsintervjun, som definieras som ”en intervju vars syfte är att erhålla beskrivningar av den intervjuades livsvärld i avsikt att tolka de beskrivna fenomenens mening”.² Livsvärld är från början ett filosofiskt begrepp, som har en kunskapsteoretisk och en ontologisk innebörd. I ontologisk betydelse innebär det en komplex och oreducerbar verklighet, som i stället för att skilja på liv och värld gör dem till en enhet. Världen är en levd värld och livet är världsligt. Livsvärlden är även ontologiskt komplex i den meningen att den inte låter sig reduceras till vare sig summan av ting eller en själslig värld. Den är i stället ett enhetligt öppet erfarenhets- och handlingssammanhang, men inte bara något subjektivt upplevt, utan den konkreta verklighet där vårt liv utspelar sig.³

Kvale menar att en av styrkorna med intervjusamtalet är att det kan fånga en mängd olika personers uppfattning om ett ämne och på så sätt återge en bild av en mångsidig och kontroversiell mänsklig värld.⁴ Genom den kvalitativa forskningsintervjun bygger man upp kunskap baserat på samtalet mellan två personer, och utbytet av synpunkter dem emellan.⁵ Intervjun må likna ett vardagligt samtal, men genom att använda ett professionellt angreppssätt och vara halvstrukturerad med hjälp av en förberedd intervjuguide blir den varken ett öppet samtal eller ett stängt strukturerat frågeformulär.⁶ En av svårigheterna med kvalitativa forskningsintervjuer är att försöka hitta meningen inte i bara det som sägs, utan det som också uttrycks på andra sätt. Intervjun försöker täcka både det faktiska planet och meningsplanet. Som forskare måste man lyssna till både det som sägs direkt uttalat och det som återfinns mellan raderna för att kunna formulera det underförstådda budskapet.⁷ Forskaren behöver också vara öppen och nyfiken, för att försöka fånga upp nya och oväntade fenomen i det som sägs, och inte sägs, och vara kritisk mot sina egna antaganden och förutfattade

---

² Steinar Kvale, *Den kvalitativa forskningsintervjun*, Studentlitteratur, Lund, 1997, s. 13.

³ Jan Bengtsson, *Nationalencyklopedin*, sökord: ”livsvärld”, <http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/livsvärld>, hämtad 2015-06-01. För vidare läsning se Bengtsson, Jan (red.), *Med livsvärlden som grund: bidrag till utvecklandet av en livsvärldsfenomenologisk ansats i pedagogisk forskning*, 2., rev. uppl., Studentlitteratur, Lund, 2005.

⁴ Kvale, s. 14.

⁵ Kvale, s. 21.

⁶ Kvale, s. 32.

⁷ Kvale, s. 36.

meningar. Detta för att kunna samla in så rika och förutsättningslösa beskrivningar som möjligt av den intervjuades livsvärld.⁸

Att använda intervjun som metod för samhällsvetenskaplig forskning har enligt Kvale ökat. Därför menar han att det är viktigt att tänka över om andra metoder kan vara mer lämpliga för undersökningens ämne och syfte.⁹ Tillfällen då intervju inte hade varit så lämpligt är när man vill undersöka beteendet för större grupper, som till exempel vid en valundersökning. Detta kräver en större urvalsgrupp och intervjun blir tidsödande. Där är en enkätundersökning mer lämplig. Ett annat tillfälle när det är mindre lämpat att intervju är när man vill studera människors beteende och samspel med sin omgivning. Då är en deltagande undersökning och fältstudie mer lämpad.¹⁰ I denna uppsats hade eventuellt en deltagande undersökning kunnat göras för att studera hur respondenterna beter sig på sina arbetsplatser och under sin fritid, men detta hade varit mycket mer tidskrävande. Det som är intressant i denna undersökning är att komma åt deras syn på sina levda liv och få en beskrivning av deras upplevelser och självuppfattning, och då blir intervjun den lämpligaste metoden.

3.1 Respondenterna

För att besvara frågeställningen behövdes intervjupersoner som alla sysslade med kultur på fritiden och samtidigt hade ett arbete med något annat. De personer jag valde ut för studien ansågs ha mycket att berätta om ämnet, och då länge ha varit aktiva inom sitt kulturutövande. Kraven jag ställde upp för urvalet av intervjupersoner var följande:

- Utbildning och arbete som inte är inom konstfältet
- Inte högskoleutbildade inom sin konst
- Ett konstutövande på fritiden som har publik, inte bara för ”privat bruk”

De intervjuade är 3 män och 1 kvinna, alla i åldern 25-28 år, som alla har läst minst 2 år på universitet eller högskola och alla har sitt kulturutövande som sidosyssla, alltså inte som huvudsaklig inkomstkälla. Alla utom en av de intervjuade är personer som jag hade lärt känna tidigare, och den sista är en person jag kontaktade efter att jag hörde att relationen mellan utövandet och yrket passade in på uppsatsens ämne. De sysslar alla

---

⁸ Kvale, s. 37.

⁹ Kvale, s. 99.

¹⁰ Kvale, s. 100.

med musik på fritiden i olika utsträckning, och har gjort så under stor del av sina liv. Jag ser dem som vänner till mig, och det var när en av dem fick ett erbjudande om ett nytt jobb som vi började diskutera relationen mellan identitet kopplat till arbete och fritid. En av respondenterna är mycket aktiv i sitt utövande, med ett antal liveframträdanden i månaden, en annan är aktiv i en förening som arrangerar konserter och andra evenemang inom sin genre. Publiken som kommer till deras spelningar betalar ofta ett inträde, men aldrig några stora summor, och aldrig så att det räcker till att betala ut en lön.

3.2 Utformning av intervjuerna

Det jag vill undersöka genom intervjuerna är hur respondenterna ser på sitt utövande av kultur, och hur det skapar deras identitet. Genom att intervjua personer som utövar kultur på fritiden, och har ett arbete inom något annat vill jag undersöka hur kulturutövandet bidrar till deras identitetsskapande. Frågorna var kategoriserade inom fyra teman, det första om deras bakgrund och förhållandet mellan deras arbete och fritid, det andra om status i utövandet, det tredje om yrke och försörjning kopplat till deras utövande och den sista handlade om vad de lärt sig av att hålla på med kulturutövande på fritiden.¹¹

Redan under den första intervjun påverkade respondentens svar mig till att ändra ordningsföljden på frågorna. Det var för att samtalet skulle fortgå naturligt, utan direkta upprepningar. I ett annat fall fick den intervjuades svar mig att stryka någon av frågorna, då jag upplevde att svar redan getts. I samtliga fall tillkom följdfrågor på det som sagts och i ett av fallen utökade jag frågorna med några till, för att få respondenten att berätta mer om sig själv för att jag upplevde att svaren blivit något korta. Även om intervjun i många fall liknar ett vardagligt samtal, är den tekniskt sett halvstrukturerad och följer ett frågeformulär med vissa teman. På så sätt kan man utgå från de svar som den intervjuade ger för att klargöra de olika aspekterna i deras berättelser.¹²

Intervjuerna spelades in och transkriberades, och respondenterna fick innan intervjun veta att det skulle hända. Jag gav en liten presentation för dem om uppsatsens syfte, men ville inte prata för mycket om det för att undvika att påverka deras svar. Kvale menar att det är en känslig balans mellan att ge detaljerad överinformation och

---

¹¹ För grundfrågorna till intervjuerna se Bilaga 1.

¹² Kvale, s. 33.

utelämnandet av aspekter som kan vara betydelsefulla för undersökningspersonerna. I vissa intervjuundersökningar undanhålls de intervjuade det specifika syftet med undersökningen för att de inte ska styras till specifika svar.¹³

3.3 Bearbetning av materialet

Genom att identifiera teman i svaren från respondenterna har grunden för analysen kunnat göras. Med hjälp utifrån teorin och tidigare forskning har jag som avsikt att gestalta, tolka och reflektera över de svar respondenterna gav, och därmed ge en förståelse för hur deras kulturutövande på fritiden bidragit till deras identitetsskapande. Deras bild av sina upplevelser och självuppfattning bidrar till att skapa en bild av deras livsvärld och utveckla perspektivet på frågeställningen kring kulturutövandet på fritiden.

4. Disposition

För att besvara frågeställningen i föreliggande uppsats presenteras först tidigare forskning och teoretiska reflektioner om att vara professionell eller amatör, identitet kopplat till fritid och arbete, subkultur och identitetsbegreppet. Efter detta redovisas resultatet, upplagt så att först presenteras respondenterna med olika fakta som kan bidra till att forma deras identitet, sedan används de teman som tagits upp i den tidigare forskningen för att svara på frågeställningen och analysera resultatet. Avslutningsvis kommer en sammanfattning om vad studien visat på.

5. Tidigare forskning och teoretiska reflektioner

Den tidigare forskning och teori som undersökts i denna studie kretsar kring frågor om identitet, kopplat till kulturutövande, arbete och fritid. Först presenteras en diskussion om att vara professionell eller amatör, baserat på en magisteruppsats inom Kultur, Samhälle och Mediegestaltning från Institutionen för samhällsutveckling och kultur på Linköpings universitet av Elin Borrie, därefter en undersökning om yrke och identitet gjord i en licentiatavhandling av ekonom Katarina Zambrell. Zambrell har även gjort en studie av kulturarbetare och deras självbild, där hon jämför dem med sin tidigare avhandling. Slutligen presenteras kort det subkulturella fältet, med en kommentar från

---

¹³ Kvale, s. 107.

etnologen Ryan Moore om vikten av att skapa själv, och en beskrivning av det informella lärandet genom ”do-it-yourself” av sociolog Erik Hannerz. En ingång till begreppet identitet kommer från boken *Identitet* skriven av sociologerna Nils Hammarén och Thomas Johansson (2009), där de ger en översikt över begreppets vetenskapliga utveckling. Det är från dem grunden till den teoretiska beskrivningen av identitet som en roll sett ur sociologen Erving Goffmans perspektiv hämtats. Detta följs av sociolog Richard Sennetts syn på det nya samhället som växer fram, och hur individen kan hantera sin situation när det flexibla premieras på arbetsmarknaden.

5.1 Vetenskaplig disciplinär inriktning

Denna uppsats har en sociologisk inriktning. I dialog mellan frågeställningen och det empiriska materialet som samlats in har teorins utformning växt fram. Sociologi handlar om människan i sociala sammanhang, och om det som vi till vardags kallar för livet och verkligheten.¹⁴ Eftersom denna studie ämnar undersöka ett antal personers subjektiva uppfattningar om sitt musikutövande på fritiden blir den sociologiska inriktningen relevant. Inom sociologin studeras fenomen, krafter och faktorer som påverkar de människor som lever och existerar inom ett givet samhälles ramar. Med hjälp av sociologin kan vi förstå såväl social förändring som mönster som tycks bestå genom århundraden och över kulturella och geografiska gränser.¹⁵

Att detta blir ett relevant ämne för en kandidatuppsats i kulturadministration känns givet, då de som undersöks är en del av kulturen, trots den sociologiska inriktningen. Enligt kultursociologer som Thomas Johansson, Ove Sernhede och Mats Trondman är kritisk och samtidsorienterad kulturforskning ett av de mer expansiva forskningsfälten inom såväl samhällsvetenskap som humaniora.¹⁶ Kulturbegreppet är ett av språkets mest mångtydiga och svårdefinierade ord. I boken *Kultur* av medie- och kommunikationsprofessor Johan Fornäs (2012) finns en begreppsutredning till de fyra huvudbetydelserna av ordet kultur som växt fram – det ontologiska, det antropologiska, det estetiska och det hermeneutiska kulturbegreppet. Dessa begrepp beskriver alla olika delar av kulturbegreppet, och en enda tydlig gällande sanning finns inte. Kulturen får inom sociologin en genomsyrande kraft, det är i kulturen vi lever och det är genom

---

¹⁴ Simon Lindgren, *Sociologi 2.0: samhällsteori och samtidskultur*, 2. uppl., Gleerups Utbildning, Lund, 2015, s. 29.

¹⁵ Lindgren, s. 29.

¹⁶ Lindgren, s. 23.

kulturen vi tänker, talar och agerar.¹⁷ I denna uppsats används främst den estetiska definitionen av kultur, då det i diskussionen om kulturarbetare och kulturutövare åsyftas någon som håller på med någon form av estetisk verksamhet som till exempel en musiker, en konstnär eller en författare.

Det finns flera teoretiska aspekter som framträder i resonemanget kring tidigare forskning som emellertid inte kommer utvecklas. Exempel på dessa är den franske sociologen Pierre Bourdieus teorier om det sociala rummet, habitus och fältteori eller den kanadensiska vetenskapsfilosofen Ian Hackings teorier om social konstruktion. Detta motiveras delvis av att texten skulle bli allt för teoretiskt spretig, även om det också finns fördelar med flera teoretiska aspekter. Omfånget för den här uppsatsen är heller inte tillräckligt stort för att försöka ta upp dessa teorier utan att det skulle bli på en allt för ytlig nivå. Att täcka in allt är inte praktiskt genomförbart, då teoretikerna inom sociologin än många. Bourdieu är en av den samtida sociologins mest inflytelserika tänkare, för en sammanfattning av de idéer han är mest känd för och en introduktion till de begrepp han använder sig av i sina analyser se *Kultursociologi* av kultursociologerna Thomas Johansson och Fredrik Miegel (1996).¹⁸ För en diskussion och beskrivning av debatten kring social konstruktion se Hackings bok *Social konstruktion av vad?* (2000).

5.2 Att vara professionell eller amatör

Ett sätt att beskriva kulturutövandet på fritiden är att använda ordet amatör. Det förutsätter dock att definitionen av professionell är motsatsen, det vill säga någon som arbetar med kultur som huvudsaklig inkomstkälla. Nationalencyklopedin definierar ordet amatör som följande: ”amatör: person som utan att vara yrkesutövare ägnar sig åt en viss verksamhet, t.ex. en konstart eller en vetenskap”.¹⁹ Ordet professionell beskrivs med två betydelser, ”1: något som utförs på ett fackmässigt godtagbart sätt, 2: som utför något yrkesmässigt som även kan utföras amatörmässigt; ofta med bibetydelse av skicklighet”.²⁰

---

¹⁷ Lindgren, s. 24.

¹⁸ För vidare läsning se till exempel Pierre Bourdieu, *Praktiskt förnuft: bidrag till en handlingsteori*, Daidalos, Göteborg, 1999, eller Pierre Bourdieu, *Kultursociologiska texter*, 4. uppl., B. Östlings bokförl. Symposion, Stockholm, 1993.

¹⁹ *Nationalencyklopedin*, sökord: ”amatör”, <http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/amatör>, hämtad 28 april 2015.

²⁰ *Nationalencyklopedin*, sökord: ”professionell”, <http://www.ne.se/uppslagsverk/ordbok/svensk/professionell>, hämtad 28 april 2015.

Elin Borrie har undersökt gränlandet mellan professionella och amatörer genom studier av breakdancefältet.²¹ Hennes frågeställningar handlar om hur breakdancefältet ser ut i Sverige idag, vad breakdance har för betydelse för utövarna själva och hur det påverkar deras liv.²² Mycket av den forskning hon finner handlar om professionella kulturutövare eller icke professionella kulturutövare. Borrie gör en ansats att definiera amatör och professionell, med hjälp av bland annat pedagogerna Per Hartman, Lars Lindström och professor Jorunn Spord Borgen, men vill inte tillskriva dem hon intervjuat som antingen det ena eller andra. Snarare efterlyser hon en blandning mellan båda.²³ Den enda skrift hon finner som rör vid ämnet hon undersöker är en publikation av författaren och rådgivaren Charles Leadbeater och författaren Paul Miller kallad *The Pro-Am Revolution. How Enthusiasts are changing our economy and society* från 2004.²⁴ Publikationen är framtagen av den brittiska tankesmedjan Demos som arbetar med att ta fram policys för samhällsbygge. De syftar till en hybrid mellan professionella och amatörer, någon som utför en hobbyssysla efter professionella standarder. De kallar hybriden för pro-am, någon som är hängiven, och som har byggt upp skicklighet under en lång karriär och offrat annat för att nå dit där de är idag.²⁵ Borrie kritiserar dock Leaderbeaters och Millers iver för att genom pro-ams skapa ett demokratiskt samhälle. Hon menar att om de blir ett billigt komplement till experter inom yrkeslivet, och i vårt samhälle där pengar styr, blir en billig arbetskraft på grund av passion knappast rättvis eller en garant för en demokratisk samhällsutveckling.²⁶

Som teoretiskt ramverk använder sig Borrie av kultursociologi enligt Bourdieu, med fokus på det sociala rummet, habitus och fält.²⁷ Som grund för diskussionen om identitet fokuserar hon på den engelske sociologen Anthony Giddens identitetsteoretiska perspektiv, som strävar efter att förklara sambandet mellan den enskilda individens identitet och samhället idag.²⁸ Giddens menar att vi idag talar om ett reflexivt identitetsprojekt där människor aktivt författar sina egna berättelser. Det finns en stark föreställning om att vi idag kan välja sexualitet, kropp, yrke, liv och sätt att förhålla sig

---

²¹ Elin Borrie, *Landet mitt emellan proffs och amatör, En analys av ett subkulturellt fält och av kulturutövande som betydande för självidentiteten*, Magisteruppsats i Kultur, samhälle och mediagestaltning, Institutionen för studier av samhällsutveckling och kultur, Linköpings universitet, 2012.

²² Borrie, s. 2.

²³ Borrie, s. 12.

²⁴ Borrie, s. 10.

²⁵ Borrie, s. 11.

²⁶ Borrie, s. 70.

²⁷ Borrie, s. 13-16.

²⁸ Borrie, s. 17.

till den sociala verkligheten.²⁹ En intressant aspekt för denna studie som Borrie också lyfter fram är Giddens teorier om livsstil. Livsstil är inte bara ett sätt att visa upp vem man vill vara genom konsumtion utan blir en del i hela det reflexiva projektet som självvidentiteten innebär i det moderna samhället.³⁰ Giddens menar att även arbetet ingår i den livsstil vi väljer, även om individen har mindre kontroll över handlingarna i arbetsfären än på andra områden.³¹

Materialet Borrie samlar in görs genom intervjuer med fyra stycken breakdanceare och för att förtydliga det specifika med deras situation intervjuar hon även två musiker.³² Hon finner fem egenskaper som är viktiga för hur breakdancefältet fungerar i Sverige idag, som alla är tätt sammanflätade. Den viktigaste anses vara att vara självgjord, att ha lärt sig dansen och koderna som rör breakdancekulturen själv, och den genomsyrar de andra. De andra egenskaperna är att breakdansen har ett ursprung som den fria dansen från gatan, att där finns en paradox i att ha en unik stil men samtidigt ha rätt stil, att genom att visa upp sig för andra inom fältet är det som bekräftar att dansaren finns, och slutligen egenskapen där de andra tydligast kommer till uttryck: att ”battla” – tävla med sin dans. Dessa egenskaper inom breakdancefältet går hand i hand med positionen breakdansen har i samhället som en icke professionaliserad kultur vid sidan av etablissemangen. Syftet med breakdansen är inte att ha det som yrke, och drivkraften bakom kulturen skulle försvinna om det professionaliserades. Istället blir dansen som fritidssyssla avgörande för de intervjuades självvidentitet, där de skapar en röd tråd som löper genom stor del av deras livsberättelse.³³

Borrie för sedan en diskussion om huruvida breakdancearna hade kunnat ta sitt utövande till en professionell nivå, och vad uppoffringen för något sådant hade varit. Genom att göra en kreativ näring av sitt dansande förloras mycket av det som utmärker breakdancekulturen. Positionen som mitt emellan professionell och amatör måste också ses på utifrån de specifika egenskaper fältet besitter, annars blir deras position i samhället onyanserad.³⁴ I slutet av sin diskussion lyfter Borrie frågan om liknande situationer hos andra kulturutövare som befinner sig i utkanten av kultursektorn eller

---

²⁹ Nils Hammarén & Thomas Johansson, *Identitet*, 1. uppl., Liber, Stockholm, 2009, s. 30.

³⁰ Borrie, s. 23.

³¹ Anthony Giddens, *Modernitet och självvidentitet: självet och samhället i den senmoderna epoken*, Daidalos, Göteborg, 1999, s. 102.

³² Borrie, s. 33.

³³ Borrie, s. 66.

³⁴ Borrie, s. 68.

mitt emellan amatör och professionell, och menar att situationen inte är unik för just breakdance-fältet.³⁵

5.3 Yrke och identitet

I motsats till ett identitetsskapande genom en aktiv fritid ses av många arbetet som en av de främsta markörerna på vem man är. Något av det första många människor frågar varandra när de möter någon ny person är vad denne arbetar med. Det är ett sätt att få reda på vem den andra personen är, utan att bli allt för närgången. Men en annan människas yrkestillhörighet är inte bara en genväg för att skissa fram en tänkbar biografi av den man just mött, för individen kan det också handla om självidentitet – hur man ser på sig själv och presenterar sig för andra.³⁶

Katarina Zambrell har i sin licentiatavhandling *Mitt arbete – det är jag!* (2004) gjort en studie av mellanchefer och deras identitet relaterat till deras arbete. Zambrell konstaterar att en personlig identitet, eller en persons totala självbild, kan förstås som en social konstruktion som ständigt konstitueras i interaktion med andra. Den totala identiteten består därmed av alla de roller en person har, eller väljer att ha.³⁷ Genom en omfattande studie av flera aspekter om arbete och identitet och en enkätundersökning genomförd med 18 svenska mellanchefer undersöker Zambrell arbetets betydelse för identitetskonstruktionen. Genom att sammanföra teorierna och svaren skapar Zambrell en uppfattning om fyra olika dimensioner på arbetet, som alla i olika grad påverkar människan och självbilden.³⁸ I studien blir ”förstärkar-dimensionen” tydligt viktigast, tätt följt av ”möjliggörar-dimensionen”. ”Legitimerar-dimensionen” och ”dilemma-dimensionen” är mindre uppmärksammade bland de svarande mellancheferna.³⁹ ”Förstärkardimensionen” handlar om de aspekter i arbetssituationen som bidrar till att man kan stärka sin yrkesroll och där med sin självbild, framförallt i sina egna ögon. ”Möjliggörardimensionen” handlar om de möjligheter arbetet ger för utveckling av sig själv, sin yrkesroll och sin yrkesidentitet som i förlängningen stärker självbilden. Det gäller i både individens egna ögon, men också i medarbetares och närståendes ögon.

---

³⁵ Borrie, s. 69.

³⁶ Ylva Ulfsdotter Eriksson, *Yrke*, 1. uppl., Liber, Malmö, 2012, s. 6.

³⁷ Katarina Zambrell, *Mitt arbete - det är jag! om identitetsrelaterade dimensioner och föreställningars diskurser i arbetskontexten*, Företagsekonomiska inst., Handelshögsk., Lic.-avh, Göteborg : Univ.,Göteborg, 2004, s. 131.

³⁸ Zambrell, 2004, s. 132.

³⁹ Zambrell, 2004, s. 133.

”Legitimerardimensionen” handlar om att utveckla legitimitet och status i samhällets ögon, och därmed även status för sig själv. ”Dilemmadimensionen” handlar antingen om vad man saknar i arbetslivet eller om alla de problem som uppstår i livet på grund av att man värdesätter arbetet så mycket att familj och privatliv måste stå tillbaka.⁴⁰

Zambrells undersökning är tydligt fokuserad på att yrket skapar vår identitet, även om hon själv nämner forskning där fritidsaktiviteter också spelar stor roll i identitetskonstruktionen.⁴¹ Sociologen Ylva Ulfsdotter Eriksson riktar kritik mot en identitet baserad på yrket på grund av att arbetslivet idag ses som flytande och flexibelt, och det finns dem som ifrågasätter betydelsen av yrket som en källa till identitet och grupptillhörighet.⁴² Människor idag stannar inte tillräckligt länge inom samma verksamhet eller organisation vilket hindrar dem från att på något djupare plan relatera till sitt yrke.⁴³ Ulfsdotter Eriksson menar att yrket utgör en del av vår sociala identitet, som visar på vilka grupper eller kategorier vi tillhör.⁴⁴ Zambrell tar själv upp detta i senare forskning, presenterad i boken *Kulturell Ekonomi* (2007), där hon skriver om forskare som Wessblad, Allvin och Bauman som anser att det istället är utanför arbetet, i den privata sfären med hjälp av konsumtion och olika livsstilar, som människan konstituerar sin identitet.⁴⁵

5.4 Kulturarbete och identitet

En grupp som ofta ses ha ett starkt band mellan sitt yrke och sin identitet är kulturarbetaren. I en studie presenterad i boken *Kulturell Ekonomi* har Zambrell bland annat undersökt frågeställningen ”Hur ser verksamma inom kultursektorn på sin yrkesroll samt hur bidrar arbetet inom kultursektorn till deras identitetskonstruktion?” Hon har genom en enkätundersökning fått in svar från 24 personer som alla arbetar på något sätt med kultur i Kalmarregionen.⁴⁶ Hon gör ett antagande att kulturutövare ofta ser sitt yrke som livsstil och en kombination av fritidsintresse och yrkesverksamhet,

---

⁴⁰ Zambrell, 2004, s. 141.

⁴¹ Zambrell, 2004, s. 92.

⁴² Ulfsdotter Eriksson, s. 6.

⁴³ Ylva Ulfsdotter Eriksson, *Yrke*, 1. uppl., Liber, Malmö, 2012, s. 6.

⁴⁴ Ulfsdotter Eriksson, s. 10.

⁴⁵ Katarina Zambrell, ”Kulturarbetaren i en tillväxtorienterad samhällsdiskurs”, Lars Aronsson, Jonas Bjälesjö & Susanne Johansson (red.), *Kulturell ekonomi: skapandet av värden, platser och identiteter i upplevelsesamhället*, 1. uppl., Studentlitteratur, Lund, 2007, s. 235.

⁴⁶ Zambrell, 2007, s. 231.

troligen mer ofta än till exempel optiker eller busschaufförer.⁴⁷

I svaren på sin enkätundersökning finner Zambrell bland annat uttalanden som att kulturarbete kan ses som lite udda och ”flummigt” och ”Att vi drivs mera av intresse än att tjäna pengar och klättra i karriären”.⁴⁸ Den bild som växer fram i svaren är att kulturarbete drivs av mycket engagerade människor med höga ideal och syften med sin verksamhet. Bilden visar också att arbetet i sig är det centrala, och pengar får en underordnad betydelse.⁴⁹ Zambrell använder även i denna studie de identitetsrelaterade dimensionerna för att förstå synpunkterna kring yrkesroll och självbild.⁵⁰ Hon finner att betoningen på dimensionerna skiljer sig något från mellancheferna och att kulturarbetarna betonar ”möjliggörardimensionen” högst, därefter ”förstärkardimensionen”.⁵¹ De svarande uttrycker starka kopplingar till identitet, så som ”yrkesrollen är ett sätt att leva”, som bekräftar Zambrells tes om att arbetet är viktigt för deras identitet.⁵² Detta kan liknas vid kulturteoretiker Raymond Williams syn på kulturbegreppet. Enligt Williams är kultur ett helt sätt att leva – materiellt, intellektuellt och andligt.⁵³ Zambrell uttolkar också att många av de arbetande inom kultursektorn valt sitt arbete utifrån ett stort fritidsintresse, och därför är gränserna mellan yrkesroll och privat roll mindre än i andra yrkesgrupper.⁵⁴

Intressant är också att hon finner att kulturarbetarna brottas med en attityd från omvärlden om att det inte är ett riktigt arbete.⁵⁵ Denna attityd kan eventuellt vara den som gör att några av de som aktivt håller på med musik på fritiden väljer att aldrig satsa på det som yrke och karriär.

5.5 Kort om subkultur och informellt lärande

Precis som den subkultur Borries dansare befinner sig i ligger det i föreliggande undersökning mycket identitet i det utanförskap som musiken informanterna i denna studie ägnar sig åt. Deras musik finns någonstans inom genrer som punk eller alternativ rock, och ibland långt från den populärmusik som spelas på radio idag. Ungdomens

---

⁴⁷ Zambrell, 2007, s. 236.

⁴⁸ Zambrell, 2007, s. 240.

⁴⁹ Zambrell, 2007, s. 241.

⁵⁰ Zambrell, 2007, s. 246.

⁵¹ Zambrell, 2007, s. 247.

⁵² Zambrell, 2007, s. 248.

⁵³ Lindgren, s. 24.

⁵⁴ Zambrell, 2007, s. 249.

⁵⁵ Zambrell, 2007, s. 251.

subkulturer har traditionellt sett varit ett av de mest givande fälten att studera inom sociologi och kulturanalys, och har sedan 1960-talet setts som en viktig plats för motstånd till det traditionella samhället.⁵⁶ Bara i Sverige har flera studier gjorts på ämnena subkultur och ungdomskultur av forskare som till exempel Ove Sernhede, Johan Fornäs och Ulf Lindberg.⁵⁷ I sin avhandling om punk börjar sociolog Erik Hannerz kapitlet om tidigare forskning med att skriva att subkulturforskningen inte är något man sammanfattar ens på tio sidor.⁵⁸ På grund av utrymmesskäl är det därför inget jag ger mig på här, men vill i korta drag presentera vissa utgångspunkter, för att det i denna studie krävs för sammanhanget. Framförallt vill jag ge utrymme åt uttrycket ”do-it-yourself” (hädanefter DIY), då det i min studie visat sig vara centralt.

En artikel av etnologen Ryan Moore i *Journal of Contemporary Ethnography* från 2007 beskriver hur sociologer tidigare förhållit sig till forskning om subkulturer och punk som något ”underjordiskt” och avvikande, och något som stod utanför de sociala institutionerna men som ändå delade delar av de normer som fanns inom mainstreamkulturen. Inom tvärvetenskapliga fält, så som kulturvetenskap, har det dock setts som ett förtäckt motstånd mot traditionella ideologier som finns inbäddat i symboler, ritualer och populärkultur. Gemensamt för dessa antaganden är att subkulturens styrka ligger i dess ”stil”, och att motståndet visas genom kläder, jargong och bildspråk. Tidigare forskning har därför fokuserat mycket på att punken visar sitt motstånd genom utseende, musik och attityd. Enligt Moore har man därför glömt eller ignorerat processen av skapande och delaktighet som är en viktig del av den praxis av motstånd som punken gör.

Moore har därför ett annat tillvägagångssätt för att identifiera motståndet, inte bara i de chockerande kläderna eller musiken, utan också i de processer av kreativt arbete och deltagande som finns i skapandet av kommersiellt oberoende medier. Inom punk och alternativ musik kallas detta för DIY, och uppmanar till att istället för att konsumera och vara åskådare ska människor skapa sina egna band, ge ut sina egna skivor, sätta upp sina egna spelningar eller trycka sina egna lågbudget-tidningar.⁵⁹

---

⁵⁶ Ryan Moore, ”Friends don’t let friends listen to corporate rock: Punk as a field of cultural production”, *Journal of Contemporary Ethnography*, volym 36, nummer 4, s. 438-474, 2007, s. 438.

⁵⁷ Se förslagsvis Fornäs, Lindberg & Sernhede, *Under rocken: musikens roll i tre unga band*, Symposion, Stockholm, 1988, eller Fornäs, Lindberg & Sernhede, *In garageland: rock, youth and modernity*, Routledge, London, 1995.

⁵⁸ Erik Hannerz, *Performing punk: subcultural authentications and the positioning of the mainstream*, Department of Sociology, Diss. Uppsala: Uppsala universitet, 2013a, Uppsala, 2013, s. 29.

⁵⁹ Moore, s. 439.

Erik Hannerz menar att den enklaste definitionen av DIY är att göra saker och ting själv, utifrån sina egna premisser och intressen, men i samverkan med gruppen.⁶⁰ Genom DIY-tänkandet skapas utrymme för kreativitet och utforskande, konsten skapas inte för konstens skull, eller för pengar och försäljningssiffror. Det går ut på att sluta bortförklara saker med ”det går inte” och istället tänka annorlunda. ”Om inte verktygen passar så byter vi verktygslåda.”⁶¹ DIY blir ett informellt lärande, som sällan går att mäta. Det sker konstant, utanför det formella lärandet i till exempel grundskolan och universitetet. Det formella lärandet objektifierar kunskap till utbildningsbevis, betyg och kvalifikationer, något vi kan se och bedöma. Detta saknar det informella lärandet, och därför erkänns det sällan bidra till nya kunskaper och färdigheter.⁶² Bristen på dessa objekt skapar en misstro mot det informella lärandet via till exempel fritidsaktiviteter och intressen och dessa ses snarare som ett hinder som inverkar negativt på utbildningen av formell kunskap. De kunskaper som individen får av sitt engagemang ses snarare som en biprodukt av fritidsaktiviteten än regelrätta lärdomar.⁶³ Genom att använda sig av DIY-tänket utgår man från individens egna intressen och verklighet, och hittar egna lösningar på problemen som uppstår. Kunskapen som det resulterar i kan kanske inte alla gånger mätas, men gör individen till en aktiv del i samhället.

5.6 Begreppet identitet

Gemensamt för all den tidigare forskningen är frågan om identitet och hur identiteten formas av det liv vi lever i samhället idag. För att djupare belysa denna fråga tar jag hjälp av en begreppsförklaring av Hammarén och Johansson, samt sociologen Erving Goffmans teorier om roller, och sociolog Richard Sennetts teorier om det flexibla samhället. Avslutningsvis i denna teoretiska diskussion tas det upp forskning kring kollektiva identiteter och identitet genom gemenskap.

Mycket av litteraturen som behandlar identitet kretsar kring axeln utveckling-förändring, och den amerikanske psykologen Erik H. Erikson och hans efterföljare har ett starkt grepp om diskussionen. Det kan ses som ett alltför ensidigt psykologiskt perspektiv, men ofta hamnar frågan i resonemang om utveckling och identitet. Denna psykologiska diskussion är utgångspunkten i begrepps-boken *Identitet* (2009) av sociologerna Nils Hammarén och Thomas Johansson. De fortsätter vidare i en

---

⁶⁰ Erik Hannerz, *DIY, icke-formellt lärande och ungas självförverkligande: berättelsen om projektet "Unga hållbara entreprenörer"*, Lunds ungdoms- och hemgård, Lund, 2013b, s. 9.

⁶¹ Hannerz, 2013b, s. 10.

⁶² Hannerz, 2013b, s. 11.

⁶³ Hannerz, 2013b, s. 14.

sociologisk diskussion om sociala roller, livsstilar och kollektiva identiteter. I vardagstal används ofta uttryck som ”att utveckla sin identitet”, ”att hamna i identitetskris” eller så talas det om ”mognad” och att ha ”en stark identitet”. Uttryck som dessa hör hemma i ett utvecklingspsykologiskt tänkande. Vardagstänkandet om identitet hämtar också influenser från någon form av psykologiskt paradig, och i bokhandeln kan man hitta en mängd böcker på ämnet om hur man skapar sin identitet. Detta utvecklingsperspektiv är en grundläggande och dominerande tankefigur inom den västerländska kulturfären, där man sett det som att både samhällen såväl som individer går igenom en form av gradvis nästan organisk utveckling.⁶⁴ Det evolutionspräglade tänkandet har sedan 1990-talet kritiserats allt starkare, framförallt inom samhällsvetenskap och humaniora, men också inom psykologin. Föreställningen om en stabil, homogen och centrerad identitet har ifrågasatts av forskare, men har fortfarande ett starkt stöd, framför allt i vardagslivet.⁶⁵

5.6.1 Roller

Inom socialpsykologin och sociologin rör man sig, till skillnad från de psykologiska definitionerna av identitet kopplad till mognad, utveckling och stadier, med ett mer samhällstillvänt och kollektivt begrepp. Här refererar identitet till sociala strukturer, institutioner och positioner och den sociala identiteten ger individen en plats i samhället. Ett begrepp som använts och ses som synonymt till identitet är roll. Rollbegreppet är mest känt genom den amerikanske sociologen Erving Goffman. Han liknar samhället vid en teater i sin dramaturgiska teori om socialt samspel. Människor spelar flera roller på denna ”samhällsscen”, och det går utmärkt att byta mellan olika roller.⁶⁶ Den aktivitet som en individ visar upp under en period av närvaro inför en speciell grupp observatörer kallar han för ett framträdande. Under framträdandet blir fasaden den expressiva utrustning som används av individen för att definiera situationen för observatörerna.⁶⁷ Genom att iscensätta en fasad skapar individen sig en social position, det vi idag skulle kalla identitet.⁶⁸ Fasaden består både av inramningen för framträdandet, till exempel genom att befinna sig i olika typer av rum, men också av

---

⁶⁴ Hammarén & Johansson, s. 19.

⁶⁵ Hammarén & Johansson, s. 20.

⁶⁶ Hammarén & Johansson, s. 27.

⁶⁷ Erving Goffman, *Jaget och maskerna: en studie i vardagslivets dramatik*, 5. uppl., Norstedts, Stockholm, 2009, s. 28.

⁶⁸ Hammarén & Johansson, s. 27.

den personliga fasaden och signalerna individen sänder genom till exempel kläder, ålder, kön, etnicitet, hållning, talmönster, ansiktsuttryck, gester och liknande. Vissa av dessa tecken förändras inte under en individs livstid medan andra, till exempel ansiktsuttryck, kan ändras på ett ögonblick.⁶⁹

Goffman menar på att förväntningarna på vissa roller blir extra tydligt inom arbetet. En läkare ska till exempel uppträda på ett visst sätt på en viss plats, samma med en militär eller en högt uppsatt ämbetsman. Goffman menar att vi väntar oss finna ett samband mellan rollen som visas upp med ett visst uppträde och manér. Skillnaderna i social status mellan de interagerande individerna förväntas att uttryckas i interaktionen. Uppträde och manér kan dock hamna i strid med varandra, till exempel när en agerande som av allt att döma har en högre status agerar med ett manér på ett jämlikt sätt med sin publik. Vår förväntning är att det ska finnas ett sammanhang mellan inramning, uppträdande och manér i den sociala fasaden.⁷⁰

En arbetsplats kan till exempel ses som en social inrättning, där en speciell aktivitet regelbundet äger rum. Goffman anser att det inom den sociala inrättningen finns ett team av agerande som samarbetar för att framställa en given definition för publiken. Ofta finner vi uppdelningen i en bakre region, där framställandet förbereds, och en främre region – scenen – där framträdandet äger rum. Bland medlemmarna i teamet kan vi finna en familjär stämning, och sannolikt är att det utvecklas en solidaritet mellan dem för att dela och bevara hemligheter som skulle störa framträdandet. Ibland inträffar dock störningar som kan sabotera framträdandet, men såväl agerande som publik använder sig av olika slags metoder för att rädda framträdandet.⁷¹ Detta genom att till exempel undvika sannolika störningar eller neutralisera oundvikliga sådana. Dessa egenskaper menar Goffman är det som utgör den ram som är karakteristisk för våra sociala interaktioner i vårt västerländska samhälle.⁷²

Med utgångspunkt i det dramaturgiska perspektivet kan alltså människors agerande mot varandra ses som en förhandling. Vi blir i det sociala samspelet beroende av att komma överens med våra medmänniskor hur en situation ska tolkas. Spänningar kan lätt uppstå om två personer till exempel har olika föreställning om hur intim deras relation egentligen är. Precis som inom teatern har vi människor i uppgift att förmedla våra identiteter och intentioner till vår omgivning genom ett framträdande. I

---

⁶⁹ Goffman, s. 30.

⁷⁰ Goffman, s. 31.

⁷¹ Goffman, s. 207.

⁷² Goffman, s. 208.

vardagslivet arbetar människor med miljöer, attribut, rekvisita, kläder och kroppsspråk för att göra särskilda intryck.⁷³

5.6.2 Relevans idag

Hammarén och Johansson kritiserar rollteorin genom att presentera ett antal faror med sådana förenklingar. Till exempel blir det problematiskt när det talas om könsroller, ett begrepp som säkert fungerade väl så länge rollerna i familjen var klara och distinkta med olika ansvarsområden, funktioner och uppgifter för kvinnor och män. På så sätt kan rollteorin ses som en produkt av det industriella samhället, där klara avgränsningar mellan kvinnor och män, arbetare och tjänstemän, ungdomar och vuxna gjorde det lättare att tala om deras positioner som roller. När distinktionerna blir mindre tydliga blir det svårare att tala om exempelvis ”mansrollen” och ”kvinnorollen”. Detta har framförallt att göra med framväxten av ett mer komplext samhälle, med mer flytande positioner.⁷⁴ I det posttraditionella samhället uppstår det nya förutsättningar för identitetsskapande, där en frisättning från traditioner och sociala band gör att människor kan experimentera med olika identiteter och möjligheter. Här kommer tidigare nämnda Giddens teorier om det reflexiva identitetsprojektet in, där människor aktivt författar sina egna livsberättelser.⁷⁵

Sociologiprofessor Simon Lindgren framhåller dock Goffmans relevans i vår tid i boken *Sociologi 2.0* där han analyserar internetanvändande genom rollteorin, och liknar sociala forum vid en amfiteater.⁷⁶ Lindgren menar att sociala medier har bidragit till ett utsuddande av gränserna mellan den bakre och den främre regionen. Detta för att regionerna blir fler, när livet online kan ses som en främre region och det ”verkliga” livet kan ses som den bakre, eller när till exempel självpresentationen liknas vid den främre regionen och privata meddelanden kan tillhöra den bakre. Men i och med sina många dimensioner kan en överblick av helheten på internet vara svår, och en person kan tillåtas laborera med flera identiteter och masker som den vill.⁷⁷ Det blir svårare för omgivningen att följa upp, stämpla och sanktionera individens beteenden på nätet än i verkligheten på grund av att antalet regioner blir så många online.⁷⁸

---

⁷³ Lindgren, s. 155.

⁷⁴ Hammarén & Johansson, s. 28.

⁷⁵ Hammarén & Johansson, s. 30.

⁷⁶ Lindgren, s. 156.

⁷⁷ Lindgren, s. 158.

⁷⁸ Lindgren, s. 159.

5.6.3 Flexibilitet

Sedan 1990-talet har identitet mer behandlats i termer av process och osäkerhet och nyckelordet i sammanhanget har kommit att bli flexibilitet och flexibla identiteter. Sociologen Richard Sennett diskuterar hur de strukturella och ekonomiska omvandlingarna i samhället påverkar individer och formar olika sociala karaktärer.⁷⁹ Det förändrade näringslivet där organisationerna har blivit mer flexibla med konsulter, kompetensutveckling och nätverk ställer krav på förändringar i personligheten och subjektiviteten. Sennett kritiserar flera av de kulturella tendenser han studerar. Denna nya form av subjektivitet menar han innebär slutet för solidaritet och gemenskap. Samhället utvecklas mer i riktning mot individualism och egoism. De extremt karriärorienterade grupper av tjänstemän, mellanchefer och specialister som håller på att växa fram är välavlönade och välutbildade. När kraven på ständig självutveckling blir höga så blir gränsen mellan arbete och fritid flytande.⁸⁰ Detta bidrar till att skapa en polariserad social verklighet med rika och fattiga.⁸¹

I sin bok *Den nya kapitalismens kultur* (2007) framhåller Sennett hur individen kan få tillåtelse att blomstra, när det nya institutionella livet blir allt ytligare. Individen kan avsäga sig beroende, utveckla den egna potentiella förmågan och få styrkan att lämna ägandebegäret bakom sig.⁸² Han efterlyser dock ett mentalt och känslomässigt ankare för arbetaren, som gör det möjligt för dem att bedöma om förändringar i arbetet, av förmåner och makt, är värda besväret. Som ett sådant kulturellt ankare framhåller han tre kritiska normer – berättande, meningsfullhet och hantverksskicklighet. Med berättande menar han att människor behöver en känsla av en berättande rörelse, att se att händelser som äger rum i tid hänger samman.⁸³ Han ger tre exempel på hur samhället kan formas för att ge individen ett sätt att ta sig an osäkerheten i de nya arbetsvillkoren och ge människor kraft att själva tolka sina egna erfarenheter långsiktigt. Med meningsfullhet syftar Sennett till att individen ska göra något som betyder något för andra människor.⁸⁴ Eftersom känslan av meningslöshet ökat när arbetet inte längre bidrar med en känsla av gemenskap och solidaritet kan det tyckas att folk ska kunna

---

⁷⁹ Hammarén & Johansson, s. 30.

⁸⁰ Hammarén & Johansson, s. 31.

⁸¹ Hammarén & Johansson, s. 32.

⁸² Richard Sennett, *Den nya kapitalismens kultur*, Atlas, Stockholm, 2007, s. 129.

⁸³ Sennett, s. 130.

⁸⁴ Sennett, s. 133.

kompensera genom mer informella relationer i det civila samhället. Kritiskt menar han dock att även om frivillig verksamhet kan vara hedersamt riskerar synsättet att reducera känslan av meningsfullhet till en hobby.⁸⁵ I samhället måste meningsfullhet ses som mer än nyttoinriktat utbyte. Det blir ett symboliskt tillkännagivande som blir av stor betydelse till om med till den lägste samhällsmedarbetaren som arbetar med att hjälpa andra.⁸⁶ Den tredje normen, hantverksskickligheten, ser han som den mest radikala utmaningen.⁸⁷ I en vid bemärkelse betyder det en önskan om att göra något bra för dess egen skull. Människor vill uppleva tillfredsställelsen i att göra något bra och tro på det de gör, något som de i den nya ordningen inte kan göra på arbetet, inom utbildningen eller i politiken. Genom den flexibla arbetsmarknaden hindras helt enkelt fördjupning. Sennett menar att det inom hantverksskickligheten finns en känsla för att göra något bra, riktigt och rätt, utan att ha en tro på dess objektiva värde. Det är med detta osjälviska engagemang som människor lyfts känslomässigt, för att inte gå under i kampen för att överleva.⁸⁸

5.6.4 Kollektiv identitet

Precis som man kan få information om människor och deras identitet genom deras yrkestillhörighet, stil, smak och andra synbara faktorer har identiteten också mer abstrakta referenspunkter. En sådan kan ses som den kollektiva tillhörigheten och gemenskapen vi känner med människor vi omger oss med.⁸⁹ Ibland blir dessa kollektiva identiteter så starka att de överskuggar alla andra. De kan då upplevas som kontroversiella eller provocerande, som till exempel vid frågan om nationalitet, rasism och främlingsfientlighet. En väldigt stark identifikation med till exempel ”det svenska” kan lätt uppfattas som att någon hyser sympatier med partier långt ut på högerkanten. Dessa kollektiva identiteter kan också träda in i bakgrunden och förlora sin betydelse. Även om vi i Sverige till exempel ser oss som svenskar kan andra identitetsfaktorer vara viktigare för individen. Skillnader i löneförhållanden baserat på faktorer som ålder, kön och social bakgrund kan exempelvis vara starkare, och dessa sociala skillnader kan vara en central grund för kollektiv mobilisering. Kvinnorörelsen och arbetarrörelsen har båda

---

⁸⁵ Sennett, s. 134.

⁸⁶ Sennett, s. 136.

⁸⁷ Sennett, s. 137.

⁸⁸ Sennett, s. 138.

⁸⁹ Hammarén & Johansson, s. 38.

periodvis fungerat som starka identifikationskällor för många.⁹⁰ Genom att förenas över gemensamma intressen, målsättningar och erfarenheter bygger människor sin kollektiva gemenskap. Problemet med detta blir de som hamnar utanför och inte passar in i systemet. Politiskt kan det till exempel handla om människor och den segregation som växt fram i Europa baserat på etnicitet. Svårigheterna att ta sig in i samhället och skaffa sig utbildning och arbete riskerar att stärka känslan av ett utanförskap och skapa uppdelningar i termer av ”svenskar” och ”invandrare”.⁹¹

Kärnan av all identitet handlar egentligen om gemenskap, emotionella laddningar och kollektiv tillhörighet. Det är inte en unik egenskap som individen innehar, utan istället snarare något som säger en del om vilka kollektiva tillhörigheter och identifikationer individen delar med andra människor. Det bildar en brygga mellan den unika personen och samhället i övrigt och genom valet av hur man berättar sin historia med hjälp av social identitet och roller, eller kulturell identitet och livsstilar berättar samtidigt hur samhällets struktur och uppbyggnad fungerar.⁹²

6. Resultat och analys

För att inledningsvis göra en presentation av de intervjuade kan jag använda de yrken de alla arbetar med. Då är det en broprojektör, en grafisk formgivare, en terminalarbetare och en som arbetar på ett serviceboende. Denna presentation ger en bild av fyra ganska spridda grupper av människor, och att se att de har något gemensamt kan kanske vara svårt. Jag kan också säga att de alla någon gång hade varit inskrivna vid Lunds universitet, och då kan kanske en annan slutsats om vem de är för några dras. Gemensamt har de strax under 1000 högskolepoäng och kan ses som en välutbildad grupp människor. Gemensamt för dem är också att de alla någon gång det senaste året stått på en scen, och att människor framför den betalt för att se dem stå där, men de själva har inte plockat ut en krona för det.

Som detta visar befinner sig alla de intervjuade på flera sociala arenor, både i yrkeslivet och privat. De var alla inställda på syftet med denna undersökning, och svarade därför på min första fråga om vad de sysslade med både med deras yrke och deras fritidssysselsättning. Hade jag mött dem på en social tillställning och vi hade hälsat för första gången hade kanske svaret blivit ett annat. Endast en av dem lägger

---

⁹⁰ Hammarén & Johansson, s. 39.

⁹¹ Hammarén & Johansson, s. 40.

⁹² Hammarén & Johansson, s. 41.

fram musiken på sättet vi vanligtvis pratar om våra yrken genom att säga ”Jag sysslar med musik på halvtid skulle man väl kunna säga”, innan arbetet nämns.⁹³ En av dem använder ordet professionellt om sin yrkesroll, men endast vad jag tolkar som för att i vårt samtal skilja åt vad hen syftar på.

Vid frågan om huruvida de berättar på jobbet och för andra om sitt musikutövande är de alla öppna med att de sysslar med musik. En uttrycker det som ”[...] det inte är något jag gillar att slänga i folks ansikte direkt liksom”, men att det alltid kommer fram ändå.⁹⁴ Viktigt för de flesta av dem verkar vara att känna av om det ”går” att prata med personen i fråga om musik, utan att behöva förklara sig och musiken man sysslar med. Eftersom respondenternas musik ligger i de mer alternativa fälten, som kan vara svårt att förklara för de som inte är införstådda, ger en av dem exempel på förenklingar: ”Ja men som äldre människor, mina farföräldrar och sånt där, de fattar ju inte alls vad jag sysslar med. De vet att jag spelar musik, och tror att det är Elvis-rock”.⁹⁵ En annan av dem uttrycker att hen försöker undvika att prata om sitt band, på grund av situationen som kan uppstå i att den man talar med vill lyssna på musiken i fråga ”[...]och så får man sitta där och förklara ’varför skriker de istället för att sjunga, man hör ju inte vad de säger’ och sådär”.⁹⁶ Personen säger också att hen brukar undvika att berätta om musiken, då andra gärna ser musikstilen som konstig. I kombination med andra livsstilsval så som att vara vegan och inte dricka alkohol finns rädslan att bli sedd som ”den konstiga nya” på arbetsplatsen. Detta blir fasaden som visas upp i arbetssammanhang, där sakta ”sanningen” får lov att komma fram, efter att personen i fråga blivit bekvämare på sin nya arbetsplats.

6.1 Borries dansare

Precis som med breakdance-kulturen står punken utanför etablissemanget, och i mina respondenters svar kan jag finna flera likheter till det Borrie tar upp om breakdancearna. Precis som med breakdancen är inte syftet med att spela den här typen av musik att ha det som yrke, och mycket av drivkraften finns i att det är på en ”amatör”-nivå, eller en DIY-nivå. ”Det är ju klart att när man var liten ville man bli rockstjärna, för det var ju ballt liksom, men det var också innan jag förstod och introducerades för hela den här

---

⁹³ Intervju nr 4, 7 maj 2015.

⁹⁴ Intervju nr 3, 6 maj 2015.

⁹⁵ Intervju nr 1, 2 maj 2015

⁹⁶ Intervju nr 2, 3 maj 2015.

do-it-yourself-kulturen som rör sig runt punken” säger en av de intervjuade när hen förklarar att det var tidigt i livet som insikten kom att det inte gick att försörja sig på musiken.⁹⁷ En annan berättar om ett musikliv som pågått i över tio år, utan att denne själv fått betalt: ”Alltså det har aldrig riktigt varit på tal, jag har ju spelat musik i band och sådär sedan 2003-2004 kanske och turnerat väldigt mycket sedan 2008, och jag har aldrig någonsin plockat ut en krona från det”.⁹⁸ Samtidigt berättar samma person om hur bandet spelade ihop 100 000 kr en sommar, för att använda till att bekosta en turné i Asien och Australien. Pengarna som blev över gick till att spela in nya skivor, studiotid och andra utgifter bandet haft, men aldrig till löner eller liknande. På så sätt blir intresset bekostat av intresset själv. Skulle banden börja ta betalt för löner till medlemmarna också skulle kostnaden för arrangörer bli allt för stor, och musikscenen skulle dö ut då ingen skulle ha råd att gå på en spelning.

Precis som Borries dansare ska situationen mitt emellan professionell och amatör ses från fältets egna specifika egenskaper. Mycket av det som utmärker punkkulturen skulle gå förlorat om det började kosta för mycket pengar att gå på spelningar, för att banden måste ha högre gage. Ofta går pengarna ett mindre band får betalt för en spelning till att täcka deras utgifter för att hyra en minibuss och bensin för att kunna ta sig till spelningen. Den av respondenterna som spelar i ett lite större band, där inkomsterna men också utgifterna ökat, uttrycker att andra gärna ser ner på dem, och tycker de gått ifrån ”att vara punk” till att vara mer mainstream.⁹⁹ Precis som inom breakdancekulturen blir det viktigt att vara självgjord, och DIY är en viktig del av scenen.

6.2 Zambrells dimensioner

Tydligt bland de svarande är en inställning till arbete likt kulturarbetarna i Zambells studie från 2007. ”Möjliggörardimensionen” blir viktigare än ”förstärkardimensionen”, framförallt för två av respondenterna. De säger tydligt att de i nuläget arbetar deltid för att ha tid och möjlighet för sitt kulturutövande. ”Jag trivs med att inte jobba heltid, eftersom jag då får mer tid över att vara kreativ och att skriva texter och komma på låtidéer.” säger till exempel en av dem.¹⁰⁰ Arbetet blir då något som behövs för att livet

---

⁹⁷ Intervju nr 1, 2 maj 2015.

⁹⁸ Intervju nr 2, 3 maj 2015.

⁹⁹ Intervju nr 4, 7 maj 2015.

¹⁰⁰ Intervju nr 3, 6 maj 2015.

i övrigt ska fungera, och möjliggör för de svarande ett liv där musiken får vara viktigast. ”Utan jobbet hade jag inte gått runt ekonomiskt, jag måste ha en inkomst” svarar en på frågan om vad det är arbetet bidrar med.¹⁰¹

Genom att låta arbetet möjliggöra deras musikskapande ger det dem utrymme att utveckla sin musikerroll och sin musikeridentitet, och på så sätt stärka sin självbild. Även de två som i nuläget arbetar heltid uttrycker en önskan om att kombinera ett lägre arbetstempo för att kunna spela mer musik: ”Om jag fick fantisera helt fritt och vilt själv, då skulle jag ju försörja mig på att frilansa [...] och samtidigt spela musik i precis den grad jag önskar”¹⁰².

Dimensionerna går också att applicera på deras syn på sitt kulturutövande, som på ett sätt för flera av dem fungerar likt ett arbete. Genom att spela och skapa musik förstärker de sin musikerroll och sin självbild, framför allt i sina egna ögon. Uttryckt av en av respondenterna på frågan om de låter bli att någon gång berätta om sitt musikskapande: ”Så är det ju inte, det är mitt största intresse och det är en viktig del av mig. Jag tänker varje dag på musikskapande och det är svårt att vara tyst om det”¹⁰³. Samma person svarar också att en positiv effekt av musikskapandet är att skapa något bestående, ”Det är en av de skönaste sakerna med att spela in sin musik, den kommer finnas där ute någonstans för alltid”, som kan ses som en förstärkande egenskap.¹⁰⁴ En av de andra uttrycker tydligt hur musiken bidragit till att forma livet i övrigt: ”Allting från att jag [...] jobbar med det jag gör, till att jag bor i Malmö, att jag flyttade till Skåne för att spela musik och alltså... Hela min världsuppfattning har ju bildats kring en alternativ musikscen”.¹⁰⁵

”Dilemmadimensionen” blir fram för allt tydlig när det kommer till frågan om försörjning, och att hinna med både ett arbete och en aktiv fritid. På grund av att musiken inte är försörjande rent ekonomiskt måste saker stå tillbaka för att hinna med att arbeta, till och med musiken. ”Jag känner att mitt inkomstbringande jobb tar mycket mer tid av mitt musikliv än vad jag hade önskat egentligen, men detta är ju på grund utav att mitt musikaliska liv inte bringar in några pengar”.¹⁰⁶

---

¹⁰¹ Intervju nr 4, 7 maj 2015.

¹⁰² Intervju nr 2, 3 maj 2015.

¹⁰³ Intervju nr 3, 6 maj 2015.

¹⁰⁴ Intervju nr 3, 6 maj 2015.

¹⁰⁵ Intervju nr 2, 3 maj 2015.

¹⁰⁶ Intervju nr 4, 7 maj 2015.

6.3 Informellt lärande och DIY

Tydligast förhållande till DIY och det informella lärandet blir det för den av de svarande som arbetar med grafisk formgivning. När jag bad hen förklara hur det kom sig att hen valt sin utbildning och sitt yrke får jag svaret:

Det kommer ju ifrån att jag har lärt mig det genom musiken för att jag har spelat i massa olika band sen jag typ fick reda på att man kunde göra det. Och då var det ju så att man inte hade råd att anlita någon annan som gjorde saker, så då fick man göra det själv. Sen så upptäckte jag att jag var ganska bra på vissa saker, till exempel att göra affischer och skivomslag och t-shirtdesigns och den biten och sen så har jag alltid varit ganska duktig på att skriva så att just kommunikationsbiten föll sig naturligt när det väl var dags att välja vad man skulle göra när man blev stor.¹⁰⁷

Även i det dagliga arbetet finns kopplingen till musiken med, i form av referenser som används i formgivningen. Trots erfarenheten genom åren skaffade sig personen ändå en formell utbildning, då det som Hannerz menar finns ett behov av bevis på objektifierad kunskap genom utbildningsbevis, betyg och kvalifikationer som vi kan se och bedöma.

De andra talar mycket om gruppdynamik när jag frågar vad utövandet lärt dem, och hur man ska behandla varandra, ”jag lär mig mycket om [...] hur saker kan sägas utan att såra människor”¹⁰⁸, något de har nytta av i livet i övrigt. En viktig faktor som en av dem håller fram är känslan av att våga göra saker själv, att testa och se om det går, och att ta ansvar.¹⁰⁹ Saker som kan vara svåra att lära sig under en formell utbildning, men som är utvecklande för individen.

6.4 Identitet och roller i det flexibla samhället

Den aktivitet som en individ visar upp under en period av närvaro inför en grupp kallar Goffman för ett framträdande. Under framträdandet blir fasaden den expressiva utrustning som används av individen för att definiera situationen för de närvarande observatörerna. De intervjuade i denna studie visar exempel på hur de byter mellan

---

¹⁰⁷ Intervju nr 2, 3 maj 2015.

¹⁰⁸ Intervju nr 3, 6 maj 2015.

¹⁰⁹ Intervju nr 1, 2 maj 2015.

dessa olika fasader, mellan arbetet och fritiden.

Det ju klart att det blommar ut olika mycket liksom, när jag spelar musik så tänker jag kanske inte jättemycket på olika beräkningsmetoder för armeringsjärn utan då ligger det lite längre bak i hjärnan...¹¹⁰

Det är lätt att göra kopplingar till den bakre och främre regionen Goffman talar om när man ser på dessa intervjuer. Detta för att mycket av Goffmans teaterterminologi stämmer överens med språket man använder när man talar om musiker. Deras framträdande på scener är som en främre region och det förberedande arbetet i replokaler som den bakre regionen. Samtidigt tror jag inte att man kan prata om att ”musikerrollen” fungerar likadant för dem alla. När en av dem uttryckte att hen var ganska tydlig på sin arbetsplats med sitt musikutövande på fritiden var en annan mer återhållsam med det. Två av dem uttrycker också en fördel med en annan del av musikskapandet, det terapeutiska i att få lov att skriva musik och texter. Detta arbete finns i den bakre regionen, och handlar om ett självutvecklande i en skapandeprocess. En av dem framhåller till och med att det inte bör ses som en del av arbetet med musiken, ”för det är ju liveframträdandet som folk ser som arbete”.¹¹¹

Ser man till Sennetts syn på den kultur som krävs som ankare för att överleva i dagens flexibla samhälle kan man hos de intervjuade se ett tydligt drag av detta. Alla har genom sitt musikskapande utanför arbetet skapat sig ett narrativ som gör att de kan se hur livet i övrigt hänger samman och kan tolka sina egna erfarenheter långsiktigt. Genom att låta musikskapandet vara med och forma hur livet i övrigt ska se ut, till exempel genom val av bostadsort och arbete som möjliggörare kan de hantera livets andra aspekter. I musiken finner de också den gemenskap som enligt Sennett saknas på moderna arbetsplatser. I glädjen av att skapa något som kommer finnas kvar finner de meningsfullhet i att fortsätta. Med hjälp av musiken får de också uppleva tillfredställelsen i att göra något bra och att tro på det de gör och skaffa sig en fördjupning i något utanför arbetsplatsen.

Att enbart tro att de intervjuade i denna studie bygger sin identitet på sitt kulturutövande blir fel. Men den gemenskapen, de emotionella laddningar och den kollektiva tillhörighet de får genom sitt utövande ska inte underskattas. De har alla

---

¹¹⁰ Intervju nr 1, 2 maj 2015.

¹¹¹ Intervju nr 4, 7 maj 2015.

format en fritid som går ut på mer än att bara vara en hobby. Musiken blir en viktig del av deras livsstil och kan ses som nyttotid med både mål och ambitioner. Även andra delar av deras liv måste anpassas för att musiken ska få lov att ta plats.

7. Sammanfattande diskussion

Syftet med denna uppsats var att studera vilken betydelse kulturutövande på fritiden har för respondenterna och försöka göra en tolkning av vad det betyder för deras syn på sin identitet. Detta har undersökts genom att svara på frågeställningar om identitetsskapande, hur de ser på sin identitet och sina roller, viljan att bli professionell och om de lärt sig något utöver det förväntade genom sitt kulturutövande. För studien användes kvalitativa intervjuer med fyra aktiva musiker som alla har ett arbete vid sidan av musiken som huvudsaklig inkomstkälla. Dessa intervjuer kopplades till tidigare forskning och teoretiska reflektioner om att vara professionell eller amatör, identitet kopplat till fritid och arbete, subkultur och identitetsbegreppet.

Det som framkommit är att de alla ser musiken som en väldigt viktig pusselbit i sin identitet, och att de bär med sig sin musik även i sitt vardagsliv på sina arbetsplatser. Det blir fortfarande en viktig del för dem, där de får ett utlopp för sin kreativitet, trots att de har svårt att se att de skulle kunna försörja sig på sin musik. Studien visar att deras förhållningssätt till sin fritid som viktig gör att andra saker i livet, så som till exempel ett heltidsarbete, mindre viktiga. Dock hamnar de i en dilemmasituation då det mindre viktiga arbetet krävs för att möjliggöra deras utövande. Genom deras aktiva utövande har de tillgodogjort sig kunskaper som kan vara svåra att lära sig på en formell utbildning. En möjlighet att utveckla självförtroende och ansvarstagande och hur man beter sig i grupp kan vara svårt inom det samhälle som utvecklas mer mot egoism och individualism.

Om man ska placera denna studie i relevans till samhället kan den bidra till att förklara ett behov av platser för det fria kulturlivet. För att ett kulturutövande på fritiden ska kunna existera behövs platser som kulturskolor, studiefrämjande verksamheter, vuxenskolor och liknande för att de erbjuder replokaler, ateljéer, workshops med mera. Men också ett aktivt musikliv utanför de stora scenerna är viktigt, där mindre band får lov att spela och de alternativa musikstilarna får lov att utvecklas, detta eftersom det blir en viktig plats för kulturutövare och gynnar det fria kulturlivet.

Som en utveckling på denna forskning hade det varit intressant att göra en

longitudinell studie där individers utveckling hade kunnat följas. Vad händer till exempel om de vill bli föräldrar, och de behöver lägga mer tid på familjen? Finns utrymmet för en aktiv fritid med samma målbilder fortfarande? Skulle individernas syn på identitet förändras om de fick mer ansvar på jobbet i form av en högre befattning? Precis som Borrie tror jag att denna studie också hade kunnat genomföras inom andra delar av kulturfältet, till exempel hos konstnärer, konsthantverkare eller författare.

8. Källförteckning

Banks, Mark, *The politics of cultural work*, Palgrave Macmillan, Basingstoke, 2007

Bengtsson, Jan (red.), *Med livsvärlden som grund: bidrag till utvecklandet av en livsvärldsfenomenologisk ansats i pedagogisk forskning*, 2., rev. uppl., Studentlitteratur, Lund, 2005

Borrie, Elin, *Landet mitt emellan proffs och amatör, En analys av ett subkulturellt fält och av kulturutövande som betydande för självidentiteten*, Magisteruppsats i Kultur, samhälle och mediagestaltning, Institutionen för studier av samhällsutveckling och kultur, Linköpings universitet, 2012

Bourdieu, Pierre, *Praktiskt förnuft: bidrag till en handlingsteori*, Daidalos, Göteborg, 1999

Bourdieu, Pierre, *Kultursociologiska texter*, 4. uppl., B. Östlings bokförl. Symposion, Stockholm, 1993.

Fornäs, Johan, *Kultur*, 1. uppl., Liber, Malmö, 2012

Fornäs, Johan, Lindberg, Ulf & Sernhede, Ove, *In garageland: rock, youth and modernity*, Routledge, London, 1995

Fornäs, Johan, Lindberg, Ulf & Sernhede, Ove, *Under rocken: musikens roll i tre unga band*, Symposion, Stockholm, 1988

Giddens, Anthony, *Modernitet och självidentitet: självet och samhället i den senmoderna epoken*, Daidalos, Göteborg, 1999

Goffman, Erving, *Jaget och maskerna: en studie i vardagslivets dramatik*, 5. uppl., Norstedts, Stockholm, 2009

Hacking, Ian, *Social konstruktion av vad?*, 1. uppl., 3. tr., Thales, Stockholm, 2000

- Hammarén, Nils & Johansson, Thomas, *Identitet*, 1. uppl., Liber, Stockholm, 2009
- Hannerz, Erik, *Performing punk: subcultural authentications and the positioning of the mainstream*, Department of Sociology, Diss. Uppsala : Uppsala universitet, 2013, Uppsala, 2013a
- Hannerz, Erik, *DIY, icke-formellt lärande och ungas självförverkligande: berättelsen om projektet "Unga hållbara entreprenörer"*, Lunds ungdoms- och hemgård, Lund, 2013b
- Johansson, Thomas & Miegel, Fredrik, *Kultursociologi*, Studentlitteratur, Lund, 1996
- Kvale, Steinar, *Den kvalitativa forskningsintervjun*, Studentlitteratur, Lund, 1997
- Leblanc, Lauraine, *Pretty in punk: girls' gender resistance in a boys' subculture*, Rutgers Univ. Press, New Brunswick, N.J., 1999
- Lindgren, Simon, *Sociologi 2.0: samhällsteori och samtidskultur*, 2. uppl., Gleerups Utbildning, Lund, 2015
- Moore, Ryan, "Friends don't let friends listen to corporate rock: Punk as a field of cultural production", *Journal of Contemporary Ethnography*, volym 36, nummer 4, s. 438-474, 2007
- Nationalencyklopedin*, sökord: "livsvärld", "professionell" och "amatör"
<http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/livsvärld>, hämtad 2015-06-01
- Sennett, Richard, *Den nya kapitalismens kultur*, Atlas, Stockholm, 2007
- Ulfsdotter Eriksson, Ylva, *Yrke*, 1. uppl., Liber, Malmö, 2012
- Zambrell, Katarina, "Kulturarbetaren i en tillväxtorienterad samhällsdiskurs", Lars Aronsson, Jonas Bjälesjö & Susanne Johansson (red.), *Kulturell ekonomi: skapandet av värden, platser och identiteter i upplevelsesamhället*, 1. uppl., Studentlitteratur, Lund, 2007

Zambrell, Katarina, *Mitt arbete - det är jag! om identitetsrelaterade dimensioner och föreställningars diskurser i arbetskontexten*, Företagsekonomiska inst., Handelshögsk., Lic.-avh, Göteborg : Univ.,Göteborg, 2004

Intervjuer

Samtliga intervjuer finns sparade som digital ljudfil och transkriberade i uppsatsförfattarens ägo.

Intervju nr 1, 2 maj 2015, Malmö

Intervju nr 2, 3 maj 2015, Malmö

Intervju nr 3, 6 maj 2015, Lund

Intervju nr 4, 7 maj 2015, Malmö

9. Bilaga

Grundfrågorna för intervjuerna var följande:

Om deras identitet och förhållandet mellan deras arbete/fritid:

- Berätta för mig om vad du sysslar med?
- Minns du hur det kom sig att du valde de yrke du valt?
- Minns du hur du började spela?

Status i sitt utövande:

- Finns det något typiskt tillfälle när du berättar att du spelar?
- Finns det något typiskt tillfälle när du undviker att säga att du spelar?

Yrke och försörjning:

- Minns du något tillfälle där du beslutade att inte ha ditt utövande som främsta inkomstkälla?
- När du är på jobbet, känner du att du är musiker eller mer som det du arbetar med?
- Om du fick önska fritt, hur skulle din ideala arbetssituation se ut i framtiden?

Lärandenaspekten:

- Har du lärt dig något av ditt utövande som du inte skulle lärt dig annars?